

VUOHI HOITO JA HYVINVOINTI

liris Poukkanen, AMOK 2018

PERUSTIEDOT SUOMENVUOHESTA:

- PIENMÄREHTIJÄ
- LAUMAEELÄIN
- MAITO, VUOTA, (LIHA)
- TEHOKAS REHUNKÄYTTÄJÄ
- NUPOJA SEKÄ SARVELLISIA
- ALKUPERÄISROTU
- VÄRIT VALKEASTA MUSTAAN, RUSKEAAN JA KIRJAVAAN
- AKTIIVINEN, HYVÄ KIIPEILIJÄ
- SITKEÄ JA KESTÄVÄ
- "KULINARISTI" JA MAHDOTTOMAN PERSO

VUOHITERMISTÖÄ:
NAARASVUOHI = KUTTU
KOIRASVUOHI = PUKKI
KUOHITTU PUKKI = RUPUKKI

PITOPAIKKA

- Kiipeilytaipumuksista johtuen tarpeeksi korkeat ja vahvat seinät/aidat.
- Sopii pihattokasvatukseen
- Sopivat ryhmäkoot! Huom: sarvelliset/nupot
- Kivennäisliisa/mineraalikivi tms.
- Kestokuivike toimii hyvin, koska papanoita on hyvin haastavaa siivota säännöllisesti pois
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100589>
- Vaikka vuohi juo suhteellisen vähän, on puhdasta vettä oltava tarjolla koko ajan.
- Rakenteet oltava sellaisia, ettei vuohi juutu sarvistaan kiinni tai jää muuten jumiin
- Vuohia ei voi pitää pysyvästi kytkettyinä
- Suositus: kiipeilytasoja, keinu tms.
- <https://www.facebook.com/175985049127174/videos/847431271982545/>

VUOHEN RUOKINTA

LYPSYKUTUILLE PERIAATTEESSA SAMALLA TAVALLA, KUIN LEHMÄLLE

- Ajankuluksi ja herkuksi voidaan tarjota kerppuja jne. Kuivattuja kasveja, oksia ja varpuja
- Jos vuohi saisi päättää, se maistelisi parhaita herkkuja sieltä täältä
- Lypsykaudella valkuaisruokinta tärkeää!

JOUTILAAT PUKIT JA NUORVUOHET YLEENSÄ YLLÄPITORUOKINNALLA

- Pelkkää korsirehua + kivennäistä ja esim. Olkea, kun kasvu päättyy
- Pukeille lisäravintoa astutuskaudella
- Vuohi nousee mielellään puita vasten ja maistelee lehtiä, puun kuorta, sieniä ja varpuja – ja tietysti kukkia!

VUOHEN MAIDONTUOTANTO

- Parhaimmillaan jopa yli 3 litraa/pv
- Voi lypsää kilistelemättä monta vuotta, myös ns. neitsytlypsäjiä
- Virtuaalilylän esittely vuohen lypsystä: <http://www.virtuaali.info/tiedostot/13/vuohenlypsy.php>
- Harrastekäytössä olevat lypsävät kutut lypsetään usein käsin tai pienellä "käsilypsimellä"
- Tiesitkö: vuohen maitoa käytetään usein orpojen kissan-, koiran-, lampaan- ja hevosenlasten tukihoitona!

SORKKAHOITO

- Perusteellinen selvitys vuohien sorkkahoidosta: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/60906/Lehtonen_Marjaana.pdf?sequence=1
- Todella tarpeellista pääsääntöisesti pehmeällä pohjalla asustavien vuohien kohdalla -> sorkka ei pääse kulumaan
- Suositeltavaa tehdä vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Säännöllisesti hoidetut sorkat ovat yksi oleellinen hyvinvointitekijä

LISÄÄNTYMINEN

- Astutus ja tiineys sujuvat yleensä ongelmitta
- Tiineys n. 5kk
- Kuttu poikii tavallisesti nopeasti ja itsekseen, mutta toisinaan monisikiöiset tiineydet voivat aiheuttaa synnytysongelmia. Tällöin synnytysapu annetaan käytännössä samoin, kuin naudalle, mutta pienemmässä mittakaavassa.
- 1-3 kiliä, jopa 4, mutta useimmin 2 Huom! Kutulla on vain kaksi vedintä.
- Lypsytiloilla vieroitus ja kilit juomarehulle n. 5 vrk ikäisinä
- kutut ovat yleensä hyviä emoja, mutta jos leimaantuminen häiriintyy, voi kuttu olla vaaraksi kileille
- Mietittäväksi: mitä kili tarvitsee mielellään 6h sisällä syntymästä?

KÄSITTELY

- Pienet päätset ovat kätevät, kun vuotoa pitää pidellä paikallaan
- Sarvista voi (ja usein on pakko) pitää väliaikaisesti toimenpiteen ajan kiinni

VUOHIN
JA
LAMPAIDEN
SAIRAUKSIA
JA TAUTEJA

- <https://www.evira.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elintaudit/elintaudit/lampaat-ja-vuohet/>
- Linkin takaa löytyy yleisimmät (tarttuvat) sairaudet ja taudit
- Antibioottien käyttö on aina turmioksi pötsin hyvälle bakteerikannalle (vrt. Hevonen, nauta, marsu, kani...)
- Vuohi on verrattain terve eläin. Vanhuuttaan ongelmia aiheuttavat poskihampaiden kuluminen, liikunta- ja tukielinten rappeutuminen ja ruoansulatusongelmat
- Mietittäväksi: vaikeista vanhuudenvaivoista kärsivien kotieläinten (saaliseläinten) pito?

SIINÄ OLENNAIN SIN VUOHISTA!

- <https://www.facebook.com/175985049127174/videos/10152224046111876/>